

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 150(2) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2016 Rhif (Cy.)

Y GYMRAEG

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif [Y sector iechyd]) 2016

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (mccc 1) ("Mesur 2011") yn gwneud darpariaeth ar gyfer pennu safonau ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg ("safonau"). Mae'r rhain yn disodli'r system o gynlluniau iaith Gymraeg y darperir ar eu cyfer yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993 (p. 38).

Mae adran 26 o Fesur 2011 yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu safonau, ac mae adran 39 yn eu galluogi i ddarparu bod safon yn benodol gymwys i berson drwy awdurdodi Comisiynydd y Gymraeg ("y Comisiynydd") i roi hysbysiad i'r person hwnnw sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r safon ("hysbysiad cydymffurfio").

Mae'r Rheoliadau hyn yn pennu safonau mewn perthynas ag ymddygiad Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru, Cynghorau Iechyd Cymuned, Bwrdd Cynghorau Iechyd Cymuned Cymru ac Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG (y cyfeirir atynt yn y Rheoliadau fel "cyrff").

Mae'r Rheoliadau hefyd yn awdurdodi'r Comisiynydd (yn ddarostyngedig i eithriadau penodol a nodir yn rheoliad 3(2)) i roi hysbysiad cydymffurfio i'r cyrff hynny, mewn perthynas â safonau a bennir gan y Rheoliadau. Mewn perthynas â Chyngor Gofal Cymru, y Cyngor Ceiropractig Cyffredinol, y Cyngor Deintyddol Cyffredinol, y Cyngor Meddygol Cyffredinol, y Cyngor Optegol Cyffredinol, y Cyngor Osteopathig Cyffredinol, y Cyngor Fferyllol Cyffredinol, y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal, yr

Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol a'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth, mae'r Rheoliadau yn awdurdodi'r Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i'r cyrff hynny mewn perthynas â safonau a bennir yn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 4) 2016 (O.S. 2016/405 (Cy. 125)).

Yn unol ag adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd drwy hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau sy'n benodol gymwys iddo. I adlewyrchu hynny, mae'r safonau a bennir yn y Rheoliadau wedi eu geirio ar ffurf naratif ail berson, hynny yw ar ffurf "rhaid ichi" (ac ystyr "chi" yw'r corff perthnasol ym mhob achos).

Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a ddarperir gan adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd (os yw hynny'n rhesymol ac yn gymesur a'i fod yn dymuno gwneud hynny) ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un safon o dan rai amgylchiadau, a safon arall o dan amgylchiadau eraill. Er enghraifft, os yw un safon yn benodol gymwys i gorff, caiff y Comisiynydd ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno o dan rai amgylchiadau, ond nid o dan amgylchiadau eraill, neu ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno mewn rhai ardaloedd yn unig. Yn yr un modd os oes dwy neu ragor o safonau yn ymwneud ag ymddygiad penodol (er enghraifft, safonau 8 i 11 mewn perthynas ag ateb galwadau ffôn), caiff y Comisiynydd drwy gyfrwng hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau hynny'n unig, neu â safonau gwahanol ar adegau gwahanol, o dan amgylchiadau gwahanol, neu mewn ardaloedd gwahanol, fel sy'n briodol i'r corff. Nid oes rheidrwydd ar y Comisiynydd felly i'w gwneud yn ofynnol i bob corff gydymffurfio â phob safon.

Yn unol ag adran 46 o Fesur 2011, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio a roddir i gorff ddatgan y diwrnod gosod, neu'r diwrnodau gosod; hynny yw, y diwrnod neu'r diwrnodau y daw'n ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon (neu gydymffurfio â safon mewn modd penodol). Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a ddarperir gan adran 46, caiff y Comisiynydd osod diwrnod gosod buan i gorff gydymffurfio â safon (cyn belled â bod hynny o leiaf 6 mis ar ôl dyddiad rhoi'r hysbysiad cydymffurfio perthnasol i'r corff), neu osod diwrnod gosod ymhellach i'r dyfodol (er enghraifft mewn perthynas â safonau sy'n fwy heriol).

Mae'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â'r safonau—

- (a) pa un a yw'n cyflawni'r gweithgaredd neu'n darparu'r gwasanaeth; neu

- (b) pa un a yw'n cael ei gyflawni neu'n cael ei ddarparu ar ei ran gan drydydd parti o dan drefniadau a wneir rhyngddynt hwy.

Fodd bynnag, yn achos unigolyn a wahoddir i ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos neu sy'n bresennol mewn ymgynghoriad neu gynhadledd o'r fath, mae safonau'r trydydd parti sy'n cyflawni'r gweithgaredd neu sy'n darparu'r gwasanaeth ar ran y corff yn gymwys. Mae hyn yn golygu, er enghraifft, os yw Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro yn cyflawni neu'n darparu ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos ar ran Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yna safonau Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro, nid safonau Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, a fyddai'n gymwys.

Pan fo'r trydydd parti yn ddarparwr gofal sylfaenol, yn ysbyty preifat yng Nghymru neu'n ysbyty y tu allan i Gymru, yna nid yw unrhyw safonau yn gymwys.

Pan fo'r corff yn darparu gwasanaethau gofal sylfaenol, dim ond rhai safonau a fydd yn gymwys (gweler safonau 83 i 97).

Pan fo safon a bennir yn y Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i ddeunydd ysgrifenedig gael ei arddangos neu ei ddarparu yn Gymraeg, neu i wasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg, nid yw hyn yn golygu bod rhaid arddangos neu ddarparu'r deunydd yn Gymraeg yn unig, na bod rhaid i'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg yn unig (oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol).

Mae **Atodlen 1** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cyflenwi gwasanaethau**. Mae adran 28 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cyflenwi gwasanaethau" yw safon sy'n ymwneud â gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau, ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg, neu weithio tuag at sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, pan gyflawnir y gweithgaredd hwnnw. Ystyr "gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau" yw bod person yn cyflenwi gwasanaethau i berson arall, neu yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau i'r person hwnnw neu i drydydd person.

Mae **Atodlen 2** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau llunio polisi**. Mae adran 29 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon llunio polisi" yw safon sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi ac y bwriedir iddi sicrhau, neu gyfrannu at sicrhau, bod y person sy'n gwneud y penderfyniad polisi yn ystyried un neu ragor o'r canlynol—

- (a) pa effeithiau, os o gwbl, (a pha un a yw'r effeithiau'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;

- (b) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (c) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel nad yw'r penderfyniad yn cael effeithiau andwyol, neu fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau llai andwyol, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae **Atodlen 3** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau gweithredu**. Mae adran 30 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon gweithredu" yw safon sy'n ymwneud â swyddogaethau, neu fusnes neu ymgymeriad arall ("gweithgareddau perthnasol") person ("A"), ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg—

- (a) gan A wrth i A wneud ei weithgareddau perthnasol,
- (b) gan A a pherson arall wrth iddynt ddelio â'i gilydd mewn cysylltiad â gweithgareddau perthnasol A, neu
- (c) gan berson heblaw A wrth iddo wneud gweithgareddau at ddibenion gweithgareddau perthnasol A, neu mewn cysylltiad â hwy.

Mae **Atodlen 4** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cadw cofnodion**. Mae adran 32 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cadw cofnodion" yw safon sy'n ymwneud â chadw cofnodion ynghylch safonau penodedig eraill, cofnodion ynghylch cwynion mewn perthynas â chydymffurfedd â safonau penodedig eraill, neu gofnodion ynghylch cwynion eraill sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Mae **Atodlen 5** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau sy'n ymdrin â materion atodol**. Mae'r rhain yn fathau penodol o safonau cyflenwi gwasanaethau, safonau llunio polisi, safonau gweithredu a safonau cadw cofnodion sy'n ymdrin â'r materion y cyfeirir atynt yn adran 27(4) o Fesur 2011 (sy'n atodol i'r materion hynny yr ymdrinnir â hwy yn Atodlenni 1 i 4).

[Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Uned y Gymraeg, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ].

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 150(2) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2016 Rhif (Cy.)

Y GYMRAEG

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif [Y sector iechyd]) 2016

Gwnaed

Yn dod i rym

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd iddynt gan adrannau 26, 27, 39 a 150(5) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011(1), ac wedi cael cymeradwyaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol ag adran 150(2) o'r Mesur hwnnw, yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn:

Enwi, cychwyn, cymhwysu a dehongli

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif [Y sector iechyd]) 2016.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar [].

(3) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

(4) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “aelod o staff” (“*member of staff*”) yw cyflogai i gorff neu unigolyn sy'n gweithio i gorff ond nid person sydd wedi ei benodi i gorff gan Weinidogion Cymru, un o Weinidogion y Goron, Ysgrifennydd Gwladol, cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol neu sefydliadau gwirfoddol(2) (a rhaid dehongli “staff” (“*staff*”) yn unol â hynny);

ystyr “corff” (“*body*”) yw person a restrir yn Atodlen 6;

ystyr “cynhadledd achos” (“*case conference*”) yw rhyngweithio a'i brif bwrpas yw trafod darpariaeth

(1) 2011 mccc 1.

(2) *Gweler* O.S. 2010/288 (Cy. 37).

unigolyn (“A”) sy’n ymwneud ag iechyd ac sydd rhwng—

- (i) A,
- (ii) un neu ragor o gyrff, a
- (iii) un neu ragor o bersonau pan fo o leiaf un o’r personau hynny yn gyngor sir neu’n gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru;

ystyr “darpariaeth iechyd” (“*health provision*”) yw darparu gwasanaethau iechyd fel rhan o’r gwasanaeth iechyd i unigolyn ac mae’n cynnwys asesu, diagnosio, neu drin yr unigolyn hwnnw;

ystyr “darpariaeth sy’n ymwneud ag iechyd” (“*health related provision*”) yw darparu gwasanaethau i unigolyn a all gael effaith ar iechyd yr unigolyn hwnnw ond nad ydynt yn wasanaethau iechyd a ddarperir fel rhan o’r gwasanaeth iechyd;

ystyr “darparwr gofal sylfaenol” (“*primary care provider*”) yw person sy’n darparu gwasanaeth gofal sylfaenol ar ran y corff ac yn safonau 83 i 97 a bennir yn Atodlen 1 mae’n cynnwys corff yn darparu gwasanaeth gofal sylfaenol ei hun;

ystyr “gwasanaeth gofal sylfaenol” (“*primary care service*”) yw—

- (i) gwasanaeth meddygol sylfaenol a ddarperir o dan adran 41 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006(1) (“Deddf 2006”) ac sydd wedi ei gynnwys mewn contract a wneir o dan adran 42 o Ddeddf 2006, pa un ai y’i darperir o dan y contract neu gan y corff o dan adran 41(2)(a) o Ddeddf 2006;
- (ii) gwasanaeth deintyddol sylfaenol a ddarperir o dan adran 56 o Ddeddf 2006 ac sydd wedi ei gynnwys mewn contract a wneir o dan adran 57 o Ddeddf 2006, pa un ai y’i darperir o dan y contract neu gan y corff o dan adran 56(1) o Ddeddf 2006;
- (iii) gwasanaeth offthalmig; a
- (iv) gwasanaeth fferyllol;

ystyr “unigolyn” (“*individual*”) yw aelod o’r cyhoedd sy’n preswyllo fel arfer yng Nghymru ond, er mwyn osgoi amheuaeth, nad yw’n cynnwys—

- (a) aelod o’r cyhoedd sy’n gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel cyflogai person; neu
- (b) aelod o’r cyhoedd i’r graddau y mae’n gweithio i berson; ac

(1) 2006 p. 42.

ystyr “ymgyngoriad clinigol” (“*clinical consultation*”) yw rhyngweithio rhwng unigolyn a chorff ynghylch darpariaeth iechyd.

(5) Yn y Rheoliadau hyn, pan fo’r cyd-destun yn mynnu, dylid darllen cyfeiriadau at berson fel person sy’n preswyllo fel arfer yng Nghymru.

(6) Yn ddarostyngedig i baragraffau (7), (9) a (10), yn y Rheoliadau hyn—

- (a) mae cyfeiriadau at unrhyw weithgaredd sy’n cael ei gyflawni gan gorff, neu at unrhyw wasanaeth sy’n cael ei ddarparu gan gorff, i’w darllen fel pe baent yn cynnwys cyfeiriad at y gweithgaredd hwnnw yn cael ei gyflawni ar ran y corff, neu at y gwasanaeth hwnnw yn cael ei ddarparu ar ran y corff, gan drydydd parti o dan drefniadau a wneir rhwng y trydydd parti a’r corff ond gweler paragraff (8);
- (b) yn unol â hynny, oni bai bod hysbysiad cydymffurfio yn darparu i’r gwrthwyneb, bydd corff wedi methu â chydymffurfio â safon mewn cysylltiad â gweithgaredd y mae wedi trefnu iddo gael ei gyflawni, neu wasanaeth y mae wedi trefnu iddo gael ei ddarparu, gan drydydd parti os nad yw’r gweithgaredd hwnnw neu’r gwasanaeth hwnnw wedi ei gyflawni neu ei ddarparu yn unol â’r safon.

(7) Nid oes dim byd yn y Rheoliadau hyn sy’n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safon mewn perthynas â gweithgaredd a gyflawnir ganddo neu wasanaeth a ddarperir ganddo pan fo’n cyflawni’r gweithgaredd hwnnw neu’n darparu’r gwasanaeth hwnnw ar ran trydydd parti o dan drefniadau a wneir rhyngddo ef a’r trydydd parti, ac eithrio mewn perthynas—

- (a) ag unigolyn a wahoddir i ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos neu sy’n bresennol mewn ymgynghoriad neu gynhadledd o’r fath; neu
- (b) â gweithgaredd a gyflawnir neu wasanaeth a ddarperir mewn perthynas ag ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos.

(8) Yn y Rheoliadau hyn, pan wahoddir unigolyn i ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos neu pan fydd yn bresennol mewn ymgynghoriad neu gynhadledd o’r fath, nid yw cyfeiriadau at unrhyw weithgaredd sy’n cael ei gyflawni gan gorff, neu at unrhyw wasanaeth sy’n cael ei ddarparu gan gorff, i gael eu darllen fel pe baent yn cynnwys cyfeiriad—

- (a) at ymgynghoriad clinigol sy’n cael ei gynnal neu ei ddarparu, neu gynhadledd achos sy’n cael ei chynnal neu ei darparu, ar ran y corff; neu

- (b) at weithgaredd a gyflawnir neu wasanaeth a ddarperir mewn perthynas ag ymgynghoriad clinigol neu gynhadledd achos.

(9) Nid oes dim byd yn y Rheoliadau hyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safon mewn perthynas â gweithgaredd a gyflawnir ganddo neu wasanaeth a ddarperir ganddo pan fo'r gweithgaredd hwnnw'n cael ei gyflawni neu pan fo'r gwasanaeth hwnnw'n cael ei ddarparu ar ei ran gan ysbyty preifat yng Nghymru neu mewn ysbyty y tu allan i Gymru.

(10) Nid oes dim byd yn y Rheoliadau hyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safon mewn perthynas â gweithgaredd a gyflawnir ganddo neu wasanaeth a ddarperir ganddo pan fo'r gweithgaredd hwnnw'n cael ei gyflawni neu pan fo'r gwasanaeth hwnnw'n cael ei ddarparu ar ei ran gan ddarparwr gofal sylfaenol.

Safonau a bennir

2.—(1) Yn Atodlen 1—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cyflenwi gwasanaethau;
- (b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;
- (c) mae Rhan 3 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(2) Yn Atodlen 2—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau llunio polisi;
- (b) mae Rhan 2 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(3) Yn Atodlen 3—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau gweithredu;
- (b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;
- (c) mae Rhan 3 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(4) Yn Atodlen 4—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cadw cofnodion;
- (b) mae Rhan 2 yn diffinio nifer o eiriau ac ymadroddion.

(5) Mae Atodlen 5 yn pennu safonau sy'n ymdrin â materion sy'n atodol i'r materion yr ymdrinnir â hwy yn y safonau a bennir yn Atodlenni 1 i 4 ac, yn benodol—

- (a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cyflenwi gwasanaethau sy'n ymdrin â materion atodol;
- (b) mae Rhan 2 yn pennu safonau llunio polisi sy'n ymdrin â materion atodol;
- (c) mae Rhan 3 yn pennu safonau gweithredu sy'n ymdrin â materion atodol;
- (ch) mae Rhan 4 yn pennu safonau cadw cofnodion sy'n ymdrin â materion atodol;
- (d) mae Rhan 5 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau atodol;
- (dd) mae Rhan 6 yn gwneud darpariaeth atodol.

Safonau sy'n benodol gymwys

3.—(1) Mae Gweinidogion Cymru yn awdurdodi Comisiynydd y Gymraeg i roi hysbysiad cydymffurfio i'r personau a restrir yn Atodlen 6 sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau a bennir o dan reoliad 2 ac Atodlenni 1 i 5.

(2) Ond nid awdurdodir y Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i—

- (a) Ymddiriedolaethau Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru, Cyngorau Iechyd Cymuned, a Bwrdd Cyngorau Iechyd Cymuned Cymru sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio â'r safonau a ganlyn—
 - (i) 83 i 97,
 - (ii) 107 i 107A;
- (b) Cyngorau Iechyd Cymuned a Bwrdd Cyngorau Iechyd Cymuned Cymru sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio â'r safonau a ganlyn—
 - (i) 25 i 26B,
 - (ii) 82,
 - (iii) 140;
- (c) Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r safonau a ganlyn—
 - (i) 8 i 10,
 - (ii) 13 a 14,
 - (iii) 16 i 20,
 - (iv) 22,
 - (v) 25 i 26B,
 - (vi) 37,
 - (vii) 41,
 - (viii) 54 a 55,
 - (ix) 57 i 63,
 - (x) 82 i 97,
 - (xi) 107 i 142,

- (xii) 146 a 147A,
- (xiii) 149 i 156,
- (xiv) 161 i 163.

Diwygio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 4) 2016

4.—(1) Yn rheoliad 3 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 4) 2016 (“Rheoliadau Rhif 4”)(1) yn lle paragraff (2) rhodder—

“(2) Ond nid awdurdodir y Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i—

- (a) Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru, Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio a'r safonau a ganlyn—
 - (i) 92 i 139,
 - (ii) 144 i 148,
 - (iii) 161 i 168;
- (b) y Cyngor Ceiropractig Cyffredinol, y Cyngor Deintyddol Cyffredinol, y Cyngor Optegol Cyffredinol, y Cyngor Osteopathig Cyffredinol, y Cyngor Fferyllol Cyffredinol, yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal, y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio â'r safonau a ganlyn—
 - (i) 8 i 10,
 - (ii) 13 a 14,
 - (iii) 16 i 21,
 - (iv) 23,
 - (v) 36,
 - (vi) 47,
 - (vii) 57 ac 58,
 - (viii) 60 i 68,
 - (ix) 82,
 - (x) 92 i 125,
 - (xi) 129 i 130A,
 - (xii) 132 i 139,
 - (xiii) 144 i 146.”

(1) O.S. 2016/405 (Cy. 125).

(2) Yn Atodlen 6 i Reoliadau Rhif 4, yn y lleoedd priodol mewnoder—

“Yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol (*“The Professional Standards Authority for Health and Social Care”*)”;

“Y Cyngor Ceiropractig Cyffredinol (*“The General Chiropractic Council”*)”;

“Y Cyngor Deintyddol Cyffredinol (*“The General Dental Council”*)”;

“Y Cyngor Fferyllol Cyffredinol (*“The General Pharmaceutical Council”*)”;

“Cyngor Gofal Cymru (*“The Care Council for Wales”*)”;

“Y Cyngor Meddygol Cyffredinol (*“The General Medical Council”*)”;

“Y Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth (*“The Nursing and Midwifery Council”*)”;

“Y Cyngor Optegol Cyffredinol (*“The General Optical Council”*)”;

“Y Cyngor Osteopathig Cyffredinol (*“The General Osteopathic Council”*)”;

ac
“Y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal (*“The Health and Care Professions Council”*)”.

Enw

Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes, o dan awdurdod Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, un o Weinidogion Cymru
Dyddiad

ATODLEN 1 Rheoliad 2(1)

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

RHAN 1

Y SAFONAU

1 Safonau ynghylch gohebiaeth a anfonir gan gorff

(1) Pan fo corff yn ateb gohebiaeth

Safon 1: Os byddwch yn cael unrhyw ohebiaeth yn Gymraeg oddi wrth berson, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb), oni bai bod y person wedi dweud nad oes angen ateb yn Gymraeg.

(2) Pan fo corff yn gohebu

(a) Pan fo corff yn gohebu ag unigolyn

Safon 2: Pan fyddwch yn gohebu ag unigolyn (“A”) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw’n dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyich yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny rhaid ichi—

- (a) cadw cofnod o ddymuniad A,
- (b) gohebu yn Gymraeg ag A wrth ohebu ag A o hynny ymlaen, ac
- (c) anfon unrhyw ffurflenni y mae A i’w cwblhau o hynny ymlaen yn Gymraeg.

(b) Pan fo corff yn gohebu â mwy nag un aelod o’r un aelwyd

Safon 3: Pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at un neu ragor o unigolion sy’n aelodau o’r un aelwyd (er enghraifft, rhieni plentyn) am y tro cyntaf, rhaid

ichi ofyn i'r unigolion hynny a ydynt yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyh yn Gymraeg, ac os—

- (a) yw pob unigolyn yn ymateb i ddweud eu bod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'u dymuniad, a gohebu yn Gymraeg o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at bob un o'r unigolion hynny;
- (b) yw un o'r unigolion (ond nid pob un ohonynt) yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'i ddymuniad, a darparu fersiwn Gymraeg o ohebiaeth o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at bob un o'r unigolion hynny.

(c) Pan fo corff yn gohebu â sawl person (er enghraifft, pan fydd yn anfon cylchlythyr, neu'n anfon yr un llythyr at nifer o gartrefi)

Safon 4: Pan fyddwch yn anfon yr un ohebiaeth at nifer o unigolion, rhaid ichi anfon fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth ar yr un pryd ag y byddwch yn anfon unrhyw fersiwn Saesneg ohoni.

(3) Safonau cyffredinol ynghylch gohebu

Safon 5: Os nad ydych yn gwybod a yw person yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyh yn Gymraeg rhaid ichi ddarparu fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth pan fyddwch yn gohebu â'r person hwnnw.

Safon 6: Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn

Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

Safon 7:

Rhaid ichi ddatgan—

- (a) mewn gohebiaeth, a
- (b) mewn cyhoeddiadau a hysbysiadau sy'n gwahodd personau i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth atoch,

eich bod yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, y byddwch yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

2

Safonau ynghylch galwadau ffôn i gorff ac oddi wrth gorff

(1) Galwadau ffôn i brif rif ffôn y corff ac i unrhyw linellau gymorth neu ganolfannau galwadau

Safon 8:

Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi gyfarch y person yn Gymraeg.

Safon 9:

Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r person bod gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Safon 10:

Pan fo person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd os yw'r person yn dymuno hynny (gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg os yw hynny'n

angenrheidiol).

Safon 11: Pan fo person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg os yw'r person yn dymuno hynny—

(a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; a

(b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

Safon 12: Pan fyddwch yn hysbysebu rhifau ffôn, llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 13: Os byddwch yn cynnig gwasanaeth Cymraeg ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i rif ffôn y gwasanaeth Cymraeg fod yr un peth â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg cyfatebol.

Safon 14: Pan fyddwch yn cyhoeddi eich prif rif ffôn, neu unrhyw rifau sydd gennych ar gyfer llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau, rhaid ichi nodi (yn Gymraeg) eich bod yn croesawu galwadau yn Gymraeg.

Safon 15: Os oes gennych ddangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn, rhaid ichi sicrhau nad yw'r dangosyddion perfformiad hynny yn trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na galwadau a wneir yn Saesneg.

Safon 16: Rhaid i'ch prif wasanaeth (neu wasanaethau) ateb galwadau ffôn roi gwybod i bersonau sy'n galw, yn Gymraeg, fod modd gadael neges yn Gymraeg.

Safon 17: Pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r personau sy'n galw, yn Gymraeg (pa un ai drwy gyfrwng neges wedi ei hawtomeiddio neu fel arall) pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael.

(2) Galwadau ffôn i adrannau, ac i aelodau o staff corff

Safon 18: Os bydd person yn cysylltu ag un o'ch adrannau ar rif ffôn llinell uniongyrchol (gan gynnwys ar rifau llinell uniongyrchol aelodau staff), a bod y person hwnnw'n dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg—

- (a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; a
- (b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

Safon 19: Pan fydd person yn cysylltu â chi ar rif llinell uniongyrchol (pa un ai ar rif llinell uniongyrchol adran neu ar rif llinell uniongyrchol aelod o staff), rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gyfarch y person.

(3) Galwadau ffôn a wneir gan gorff

Safon 20: Pan fyddwch yn ffonio unigolyn (“A”) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw’n dymuno cael galwadau ffôn oddi wrthych yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o’i ddymuniad, a chynnal galwadau ffôn a wneir i A o hynny ymlaen yn Gymraeg.

(4) Corff yn delio â galwadau ffôn drwy system wedi ei hawtomeiddio

Safon 21: Rhaid i unrhyw system ffôn wedi ei hawtomeiddio sydd gennych ddarparu’r gwasanaeth cyfan wedi ei awtomeiddio yn Gymraeg.

3 **Safonau ynghylch cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i’r cyhoedd yn gyffredinol**

(1) Cyfarfodydd rhwng corff ac un person gwahoddedig arall

Safon 22: Os byddwch yn gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, rhaid ichi gynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg; ac os yw P yn eich hysbysu ei fod yn dymuno i’r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, rhaid ichi gynnal y cyfarfod hwnnw yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 23: Os byddwch yn gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, rhaid ichi ofyn i P a fyddai’n dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, a hysbysu P y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o’r Gymraeg i’r Saesneg at y diben hwnnw.

Safon 23A: Os byddwch wedi gwahodd un person (“P”) yn unig i gyfarfod, a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod

gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

Safon 23B: Os byddwch wedi gwahodd un person ("P") yn unig i gyfarfod, a bod P wedi eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

(2) Cyfarfodydd rhwng corff a mwy nag un person gwahoddedig

Safon 24: Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, rhaid ichi ofyn i bob person a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod.

Safon 24A: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 10% (ond llai na 100%) o'r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24B: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 20% (ond llai na 100%) o'r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24C: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 30% (ond llai na 100%) o'r gwahoddedigion wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y

cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24CH: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod pawb a gafodd wahoddiad wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi gynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 24D: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod pawb a gafodd wahoddiad wedi eich hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

4 Safon ynghylch ymgynghoriadau clinigol

Safon 25: Pan fydd unigolyn ("A") yn mynychu ymgynghoriad clinigol a gyflawnir neu a ddarperir gennych am y tro cyntaf rhaid ichi—

- (a) gofyn i A a yw A yn dymuno cael cymorth Cymraeg yn yr ymgynghoriad clinigol,
- (b) os yw A yn eich hysbysu bod A yn dymuno cael cymorth Cymraeg yn yr ymgynghoriad clinigol, gadw cofnod o'r dymuniad hwnnw, ac
- (c) darparu cymorth Cymraeg i A mewn ymgynghoriadau clinigol o hynny ymlaen (oni bai eich bod yn cynnal neu'n darparu'r ymgynghoriad clinigol yn Gymraeg).

5 Safonau ynghylch cynadleddau achos

Safon 26: Os byddwch yn gwahodd unigolyn (“A”) i gynhadledd achos rhaid ichi—

(a) gofyn i A a yw A yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y gynhadledd achos, a

(b) hysbysu A y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o’r Gymraeg i’r Saesneg ac o’r Saesneg i’r Gymraeg at y diben hwnnw.

Safon 26A: Rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o’r Gymraeg i’r Saesneg ac o’r Saesneg i’r Gymraeg mewn cynhadledd achos os byddwch wedi gwahodd unigolyn (“A”) i gynhadledd achos a bod A wedi eich hysbysu bod A yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y gynhadledd (oni bai eich bod yn cynnal y gynhadledd yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

Safon 26B: Rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu olynol o’r Gymraeg i’r Saesneg ac o’r Saesneg i’r Gymraeg mewn cynhadledd achos os byddwch wedi gwahodd unigolyn (“A”) i gynhadledd achos a bod A wedi eich hysbysu bod A yn dymuno defnyddio’r Gymraeg yn y gynhadledd (oni bai eich bod yn cynnal y gynhadledd yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu).

6 Safonau ynghylch cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy’n agored i’r cyhoedd

Safon 27: Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy’n agored i’r cyhoedd rhaid ichi ddatgan ar unrhyw ddeunydd sy’n ei hysbysebu, ac ar unrhyw wahoddiad iddo, bod croeso i unrhyw un sy’n bresennol ddefnyddio’r Gymraeg yn y cyfarfod.

Safon 28: Pan fyddwch yn anfon

gwahoddiadau i gyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd rhaid ichi eu hanfon yn Gymraeg.

Safon 29: Os byddwch yn gwahodd personau i siarad mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd rhaid ichi—

- (a) gofyn i bob person a wahoddir i siarad a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg, a
- (b) os yw'r person hwnnw (neu o leiaf un o'r personau hynny) yn eich hysbysu ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 30: Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod, a rhaid ichi hysbysu'r rheini sy'n bresennol ar lafar yn Gymraeg—

- (a) bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael.

Safon 31: Os byddwch yn arddangos unrhyw ddeunydd ysgrifenedig mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi sicrhau bod y deunydd yn cael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw destun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.

7 **Safonau ynghylch digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir gan gorff**

Safon 32: Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf

50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth hybu'r digwyddiad (er enghraifft, o ran y ffordd y mae'r digwyddiad yn cael ei hysbysebu neu y rhoddir cyhoeddusrwydd i'r digwyddiad).

Safon 33: Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn y digwyddiad (er enghraifft, mewn perthynas â gwasanaethau a gynigir i bersonau sy'n bresennol yn y digwyddiad, mewn perthynas ag arwyddion a arddangosir yn y digwyddiad, ac mewn perthynas â chyhoeddiadau sain a wneir ynddo).

8 **Safon ynghylch cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff**

Safon 34: Rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ddeunydd hysbysebu yr ydych yn ei lunio gael ei lunio yn Gymraeg, ac os byddwch yn llunio'r deunydd yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

9 **Safonau ynghylch corff yn arddangos deunydd yn gyhoeddus**

Safon 35: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei arddangos yn gyhoeddus gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

Safon 36: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei arddangos mewn arddangosfa gyhoeddus sydd wedi ei threfnu gennych gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid

ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg.

10 Safonau ynghylch corff yn llunio ac yn cyhoeddi dogfennau

Safon 37: Rhaid i unrhyw agendâu a chofnodion sydd ar gael i'r cyhoedd, sy'n ymwneud â chyfarfodydd Bwrdd, Ymddiriedolaeth, Awdurdod neu Gyngor yr ydych yn eu llunio gael eu llunio yn Gymraeg.

Safon 38: Rhaid i unrhyw agendâu a chofnodion ar gyfer cyfarfodydd, cynadleddau neu seminarau sy'n agored i'r cyhoedd yr ydych yn eu llunio gael eu llunio yn Gymraeg.

Safon 39: Rhaid i unrhyw dystysgrif neu gerdyn yr ydych yn ei llunio neu ei lunio gael ei llunio neu ei lunio yn Gymraeg.

Safon 40: Rhaid i unrhyw lyfryn, taflen, pamffled neu gerdyn yr ydych yn ei lunio neu ei llunio er mwyn darparu gwybodaeth i'r cyhoedd gael ei lunio neu ei llunio yn Gymraeg.

Safon 41: Os byddwch yn llunio'r dogfennau a ganlyn, a'u bod ar gael i'r cyhoedd, rhaid ichi eu llunio yn Gymraeg—

(a) polisiau, strategaethau, adroddiadau blynyddol a chynlluniau corfforaethol;

(b) papurau ymgynghori.

Safon 42: Os byddwch yn llunio canllawiau a chodau ymarfer i'r cyhoedd eu defnyddio, rhaid ichi eu llunio yn Gymraeg.

Safon 43: Rhaid i unrhyw reolau yr ydych yn eu cyhoeddi sy'n gymwys i'r cyhoedd gael eu cyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 44: Pan fyddwch yn rhyddhau unrhyw

ddatganiad i'r wasg, rhaid ichi ei ryddhau yn Gymraeg, ac os oes fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ddatganiad, rhaid ichi ryddhau'r ddwy fersiwn ar yr un pryd.

Safon 45: Os byddwch yn llunio dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd, a phan nad oes safon arall wedi ei gwneud yn ofynnol ichi ei llunio yn Gymraeg, rhaid ichi ei llunio yn Gymraeg—

(a) os yw pwnc y ddogfen yn awgrymu y dylid ei llunio yn Gymraeg, neu

(b) os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid llunio'r ddogfen yn Gymraeg.

Safon 46: Os byddwch yn llunio dogfen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

Safon 47: Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ddogfen ar wahân, rhaid ichi sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ddogfen hefyd ar gael yn Gymraeg.

11 Safonau ynghylch corff yn llunio ac yn cyhoeddi ffurflenni

Safon 48: Rhaid i unrhyw ffurflen sydd i gael ei chwblhau gan unigolyn gael ei llunio yn Gymraeg.

Safon 48A: Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ffurflen ar wahân, rhaid ichi sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ffurflen hefyd ar gael yn Gymraeg.

Safon 48B: Os byddwch yn llunio ffurflen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid ichi sicrhau nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei

thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg, a rhaid ichi beidio â gwahaniaethu rhyngddynt o ran unrhyw ofynion sy'n berthnasol i'r ffurflen (er enghraifft mewn perthynas ag unrhyw ddyddiad cau ar gyfer cyflwyno'r ffurflen neu mewn perthynas â'r amser a ganiateir ar gyfer ymateb i gynnwys y ffurflen).

12 Safonau ynghylch gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff

(1) Gwefannau a gyhoeddir gan gorff

Safon 49:

Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun pob tudalen ar eich gwefan ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich gwefan yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich gwefan.

Safon 50:

Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun hafan eich gwefan ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich gwefan (neu, pan fo'n berthnasol, fod eich hafan Gymraeg) yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich gwefan.

Safon 51:

Pan fyddwch yn cyhoeddi tudalen newydd ar eich gwefan neu'n diwygio tudalen, rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw fersiwn

Gymraeg o'r dudalen yn gweithredu'n llawn, ac

- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran testun y dudalen honno.

Safon 52: Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi ddatgan yn glir ar y dudalen Saesneg fod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid ichi ddarparu dolen uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.

Safon 53: Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar eich gwefan yn Gymraeg.

(2) Apiau a gyhoeddir gan gorff

Safon 54: Rhaid i bob ap yr ydych yn ei gyhoeddi weithredu'n llawn yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran yr ap hwnnw.

13 **Safonau ynghylch defnydd corff o'r cyfryngau cymdeithasol**

Safon 55: Pan fyddwch yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 56: Os bydd person yn cysylltu â chi drwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb).

14 **Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir gan gorff**

Safon 57: Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro) rhaid i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd ar wahân);

ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.

Safon 58: Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safon 59: Rhaid ichi sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion yn gywir o ran ystyr a mynegiant.

15 Safonau ynghylch derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safon 60: Rhaid i unrhyw wasanaeth derbynfa yr ydych yn ei roi ar gael yn Saesneg yn eich derbynfa hefyd fod ar gael yn Gymraeg, a rhaid i unrhyw berson sydd am gael gwasanaeth derbynfa Cymraeg yn eich derbynfa beidio â chael ei drin yn llai ffafriol na pherson sydd am gael gwasanaeth derbynfa Saesneg.

Safon 61: Os nad oes gwasanaeth derbynfa wyneb yn wyneb Cymraeg ar gael gennych yn eich derbynfa, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg ar gael dros ffôn yn eich derbynfa.

Safon 62: Rhaid ichi arddangos arwydd yn eich derbynfa sy'n datgan (yn Gymraeg) fod croeso i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg yn y dderbynfa.

Safon 63: Rhaid ichi sicrhau bod staff yn y dderbynfa sy'n gallu darparu gwasanaeth derbynfa Cymraeg yn gwisgo bathodyn sy'n cyfleu hynny.

16 Safonau ynghylch corff yn gwneud hysbysiadau

Safon 64: Rhaid i unrhyw hysbysiad yr ydych yn ei gyhoeddi neu ei arddangos gael ei gyhoeddi neu ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r hysbysiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono.

Safon 65: Pan fyddwch yn cyhoeddi neu'n arddangos hysbysiad sy'n cynnwys y testun Cymraeg yn ogystal â'r testun Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

17 Safonau ynghylch corff yn dyfarnu grantiau

Safon 66: Rhaid i unrhyw ddogfennau yr ydych yn eu cyhoeddi sy'n ymwneud â cheisiadau am grant gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin fersiwn Gymraeg o'r dogfennau hynny yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohonynt.

Safon 67: Pan fyddwch yn gwahodd ceisiadau am grant, rhaid ichi ddatgan yn y gwahoddiad y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg ac na fydd unrhyw gais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg.

Safon 67A: Rhaid ichi beidio â thrin ceisiadau am grant a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael ceisiadau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i ymgeiswyr am benderfyniadau).

Safon 68: Os byddwch yn cael cais am grant yn Gymraeg, a bod angen cyf-weld ag ymgeisydd fel rhan o'ch asesiad o'r cais, rhaid ichi gynnig

cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg ac, os yw'r ymgeisydd yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal y cyfweiliad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 69: Os byddwch yn cael cais am grant yn Gymraeg, a bod angen cyf-weld ag ymgeisydd fel rhan o'ch asesiad o'r cais rhaid ichi—

- (a) cynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg er mwyn i'r ymgeisydd allu defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, a
- (b) os yw'r ymgeisydd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 70: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i ymgeisydd beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am grant, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os cyflwynwyd y cais yn Gymraeg.

18 Safonau ynghylch corff yn dyfarnu contractau

Safon 71: Rhaid i unrhyw wahoddiadau i dendro am gontract yr ydych yn eu cyhoeddi gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin fersiwn Gymraeg o unrhyw wahoddiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono.

Safon 72: Pan fyddwch yn cyhoeddi gwahoddiadau i dendro am gontract, rhaid ichi ddatgan yn y gwahoddiad y caniateir i dendrau gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd tendr a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg.

Safon 72A: Rhaid ichi beidio â thrin tendr am contract a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael tendrau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i dendrwr am benderfyniadau).

Safon 73: Os byddwch yn cael tendr yn Gymraeg, a bod angen cyfweld â thendrwr fel rhan o'ch asesiad o'r tendr, rhaid ichi gynnig cynnal y cyfweliad hwnnw yn Gymraeg ac, os yw'r tendrwr yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal y cyfweliad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 74: Os byddwch yn cael tendr yn Gymraeg, a bod angen cyfweld â thendrwr fel rhan o'ch asesiad o'r tendr rhaid ichi—

(a) cynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg fel bod modd i'r tendrwr ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfweliad, a

(b) os yw'r tendrwr yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweliad, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw (oni bai eich bod yn cynnal y cyfweliad yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 75: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i dendrwr beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â thendr, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os cyflwynwyd y tendr yn Gymraeg.

19 **Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff**

Safon 76: Rhaid ichi hybu unrhyw wasanaeth Cymraeg a ddarperir gennych, a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg.

Safon 77: Os byddwch yn darparu gwasanaeth yn Gymraeg sy'n cyfateb i wasanaeth yr ydych yn ei ddarparu yn Saesneg, rhaid i unrhyw gyhoeddusrwydd neu ddogfen yr ydych yn ei llunio, neu wefan yr ydych yn ei chyhoeddi, sy'n cyfeirio at y gwasanaeth Saesneg nodi bod gwasanaeth cyfatebol ar gael yn Gymraeg.

20 Safon ynghylch hunaniaeth gorfforaethol corff

Safon 78: Pan fyddwch yn llunio, yn diwygio neu'n cyflwyno eich hunaniaeth gorfforaethol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

21 Safonau ynghylch cyrsiau a gynigir gan gorff

Safon 79: Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ichi ei gynnig yn Gymraeg.

Safon 80: Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, ac sydd wedi ei anelu'n benodol at bersonau sy'n 18 oed neu'n iau, rhaid ichi ei gynnig yn Gymraeg.

Safon 81: Os byddwch yn datblygu cwrs addysg sydd i'w gynnig i'r cyhoedd, rhaid ichi asesu'r angen i'r cwrs hwnnw gael ei gynnig yn Gymraeg; a rhaid ichi sicrhau bod yr asesiad wedi ei gyhoeddi ar eich gwefan.

22 Safon ynghylch systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safon 82: Pan fyddwch yn cyhoeddi neges dros system annerch gyhoeddus, rhaid ichi wneud y cyhoeddiad hwnnw yn Gymraeg, ac os yw'r cyhoeddiad yn cael ei wneud yn

ymwneud â gwasanaeth
gofal sylfaenol ar gael yn
Gymraeg,

- (b) bod pob tudalen Gymraeg
ar eich gwefan sy'n
ymwneud â gwasanaeth
gofal sylfaenol yn
gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn
cael ei thrin yn llai
ffafrïol na'r Saesneg ar
eich gwefan sy'n
ymwneud â gwasanaeth
gofal sylfaenol.

Safon 89:

Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun hafan eich
gwefan sy'n ymwneud â
gwasanaeth gofal
sylfaenol ar gael yn
Gymraeg,
- (b) bod unrhyw destun
Cymraeg ar eich hafan
sy'n ymwneud â
gwasanaeth gofal
sylfaenol (neu, pan fo'n
berthnasol, fod eich hafan
Gymraeg) yn
gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn
cael ei thrin yn llai
ffafrïol na'r Saesneg
mewn perthynas â hafan
eich gwefan sy'n
ymwneud â gwasanaeth
gofal sylfaenol.

Safon 90:

Pan fyddwch yn cyhoeddi tudalen
newydd ar eich gwefan sy'n
ymwneud â gwasanaeth gofal
sylfaenol neu'n diwygio tudalen
sy'n ymwneud â gwasanaeth gofal
sylfaenol, rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun y dudalen
honno ar gael yn
Gymraeg,
- (b) bod unrhyw fersiwn
Gymraeg o'r dudalen
honno yn gweithredu'n
llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn
cael ei thrin yn llai
ffafrïol na'r Saesneg
mewn perthynas â'r

dudalen honno.

- Safon 91:** Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich gwefan sy'n ymwneud â gwasanaeth gofal sylfaenol ac sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi ddatgan yn glir ar y dudalen Saesneg fod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid ichi ddarparu dolen uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.
- Safon 92:** Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar eich gwefan sy'n ymwneud â gwasanaeth gofal sylfaenol yn Gymraeg.
- Safon 93:** Rhaid i bob ap yr ydych yn ei gyhoeddi sy'n ymwneud â gwasanaeth gofal sylfaenol weithredu'n llawn yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r ap hwnnw.
- Safon 94:** Pan fyddwch yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol mewn perthynas â gwasanaeth gofal sylfaenol rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- Safon 95:** Os bydd person yn cysylltu â chi drwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg mewn perthynas â gwasanaeth gofal sylfaenol, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb).
- Safon 96:** Rhaid ichi roi ar gael i ddarparwr gofal sylfaenol fathodyn iddo ei wisgo neu i'w staff ei wisgo i gyfleu eu bod yn gallu siarad Cymraeg.
- Safon 96A:** Rhaid ichi hybu i ddarparwr gofal sylfaenol wisgo'r bathodyn sy'n cyfleu bod y sawl sy'n ei wisgo yn gallu siarad Cymraeg.
- Safon 97:** Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi, gwybodaeth neu gynnal

digwyddiadau fel y gall darparwr gofal sylfaenol ddatblygu—

- (a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth o'i hanes a'i rôl yn niwylliant Cymru); a
- (b) dealltwriaeth o sut y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

RHAN 2

SAFONAU SY'N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL – AMODAU ARBENNIG

- 24 Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i'r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â'r safon neu'r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2 (neu ag un neu ragor o'r safonau hynny pan nodir hynny).

TABL 1

<i>Rhes</i>	<i>Colofn 1</i> <i>Prif safon</i>	<i>Colofn 2</i> <i>Safon ddibynnol</i>
(1)	Ateb gohebiaeth Safon 1	Safon 7
(2)	Gohebu ag aelodau o'r un aelwyd Safon 3	Safon 6
(3)	Gohebu â sawl person Safon 4	Safon 6 Safon 7

(4)	Safonau cyffredinol ynghylch gohebu Safon 5	Safon 6 Safon 7
(5)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gohebu yn Gymraeg Safon 7	Safon 1
(6)	Cael galwadau ffôn Safon 9	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11
(7)	Cael galwadau ffôn Safon 10 neu 11	Safon 9 Safon 14
(8)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau ffôn yn Gymraeg Safon 14	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11 a hefyd Safon 16, a Safon 17
(9)	Cyfarfodydd ag un person Safon 23	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 23A Safon 23B
(10)	Cyfarfodydd ag un person Safon 23A neu 23B	Safon 23
(11)	Cyfarfodydd â mwy nag un person	

	Safon 24	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 24A Safon 24B Safon 24C a hefyd un neu ragor o'r canlynol: Safon 24CH Safon 24D
(12)	Cyfarfodydd â mwy nag un person Safon 24A, 24B, 24C, 24CH neu 24D	Safon 24
(13)	Cynadleddau achos Safon 26	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 26A Safon 26B
(14)	Cynadleddau achos Safon 26A neu 26B	Safon 26
(15)	Cyfarfodydd cyhoeddus Safon 27	Safon 30
(16)	Cyfarfodydd cyhoeddus Safon 30	Safon 27
(17)	Dogfennau Safon 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 neu 44	Safon 46 Safon 47
(18)	Ffurflenni Safon 48	Safon 48A Safon 48B
(19)	Gwefannau Safon 49, 50 neu 51	Safon 52
(20)	Arwyddion Safon 57 neu 58	Safon 59
(21)	Derbynfa	

	Safon 60	Safon 62 Safon 63
(22)	Derbynfa Safon 61	Safon 62
(23)	Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg mewn derbynfa Safon 62	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 60 Safon 61
(24)	Grantiau Safon 67	Safon 67A Safon 70
(25)	Grantiau Safon 68 neu 69	Safon 67 Safon 67A
(26)	Contractau Safon 72	Safon 72A Safon 75
(27)	Contractau Safon 73 neu 74	Safon 72 Safon 72A
(28)	Gwasanaethau gofal sylfaenol: cyfieithu Safon 84	Safon 84A
(29)	Gwasanaethau gofal sylfaenol: cyfieithu Safon 84A	Safon 84
(30)	Gwasanaethau gofal sylfaenol: gweffannau Safon 88, 89 neu 90	Safon 91
(31)	Gwasanaethau gofal sylfaenol:	

	bathodynau Safon 96	Safon 96A
(32)	Gwasanaethau gofal sylfaenol: bathodynau Safon 96A	Safon 96

RHAN 3

DEHONGLI'R SAFONAU

- 25** Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.
- 26** Nid yw'r safonau a bennir ond yn gymwys i'r graddau y mae corff yn—
- (a) cyflenwi gwasanaethau i berson, neu
 - (b) yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau—
 - (i) i'r person arall hwnnw, neu
 - (ii) i drydydd person.
- 27** Nid yw'r safonau yn gymwys i'r graddau y mae'r gweithgaredd a gyflawnir neu'r gwasanaeth a ddarperir yn ymwneud ag ymchwil.
- 28** Nid yw safonau 1 i 82 yn gymwys i'r graddau y mae'r gweithgaredd a gyflawnir neu'r gwasanaeth a ddarperir yn ymwneud â gwasanaethau gofal sylfaenol.
- 29** Nid yw'n ofynnol i gorff lunio, arddangos nac anfon deunydd yn Gymraeg i'r graddau y mae deddfiad arall wedi pennu geiriad dogfen, arwydd neu ffurflen a fyddai'n groes i'r gofyniad hwnnw.
- 30** At ddibenion y safonau—
- (a) nid yw gofyniad i lunio unrhyw ddeunydd ysgrifenedig i'w anfon, i'w gyhoeddi, i'w arddangos, i'w roi ar gael neu i'w ddyroddi yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid llunio'r deunydd, ei anfon, ei gyhoeddi, ei arddangos, ei roi ar gael neu ei ddyroddi, nac yn golygu y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn

gyntaf (oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol yn y safon);

- (b) nid yw gofyniad bod gwasanaeth i gael ei ddarparu yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid darparu'r gwasanaeth hwnnw (oni bai bod hynny'n cael ei ddatgan yn benodol yn y safon).

31

(1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").

(2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).

(3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—

- (a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg;
- (b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau;
- (c) â Rheolau Sefydlog y Cynulliad;
- (ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006; neu
- (d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad.

(4) Yn y paragraff hwn—

- (a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993(1);
- (b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;

(1) 1993 p. 38.

- (c) ystyr “Deddf 2006” yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006(1);
- (ch) ystyr “Rheolau Sefydlog y Cynulliad” yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;
- (d) ystyr “Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad” yw’r Cynllun a fabwysiadwyd ac a gyhoeddwyd o dan baragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006.

32

(1) Os—

- (a) bodlonir yr amodau ym mharagraffau (i) i (iii), neu
- (b) bodlonir yr amod yn is-baragraff (2),

nid yw’n ofynnol i berson neu gorff a restrir yn Atodlen 1 i Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004(2) (“Deddf 2004”) gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o’r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (ii)—

- (i) yr amod cyntaf yw bod argyfwng wedi digwydd, yn digwydd neu ar fin digwydd;
- (ii) yr ail amod yw bod y gweithgaredd sy’n cael ei gyflawni neu’r gwasanaeth sy’n cael ei ddarparu gan y person neu’r corff yn angenrheidiol at ddiben atal, rheoli neu leddfu agwedd ar argyfwng neu effaith argyfwng; a
- (iii) y trydydd amod yw bod yr angen am y gweithgaredd neu’r gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (ii) yn daer.

(2) Yr amod yw bod y person

(1) 2006 p. 32.

(2) 2004 p. 36.

neu'r corff yn ymgymryd ag ymarfer argyfwng.

(3) Yn y paragraff hwn, mae i "argyfwng" yr un ystyr ag a roddir i "emergency" yn adran 1 o Ddeddf 2004 yn ddarostyngedig i is-baragraff (4).

(4) Os bodlonir yr amod yn is-baragraff (2), yna mae'r cyfeiriad at "argyfwng" yn is-baragraff (1)(ii) i gael ei ddarllen fel "y ffug sefyllfa argyfwng".

33

(1) Pan na fo'r argyfwng yn argyfwng o fewn ystyr paragraff 32, a—

- (a) bodlonir yr amodau ym mharagraffau (i) i (iii), neu
- (b) bodlonir yr amod yn is-baragraff (2),

nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (ii)—

- (i) yr amod cyntaf yw bod argyfwng wedi digwydd, yn digwydd neu ar fin digwydd;
- (ii) yr ail amod yw bod y gweithgaredd sy'n cael ei gyflawni neu'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan y corff yn angenrheidiol at ddiben atal, rheoli neu leddfu agwedd ar argyfwng neu effaith argyfwng; a
- (iii) y trydydd amod yw bod yr angen am y gweithgaredd neu'r gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (ii) yn daer a'i fod yn digwydd y tu allan i adeilad ysbyty.

(2) Yr amod yw bod y corff yn ymgymryd ag ymarfer argyfwng.

(3) Os bodlonir yr amod yn is-baragraff (2), yna mae'r cyfeiriad at "argyfwng" yn is-baragraff (1)(ii) i gael ei ddarllen fel "y ffug sefyllfa

argyfwng”.

34

(1) Pan fo corff yn ymateb i'r hysbysiad am glefyd, haint, cyfrwng achosol neu halogi a amheuir o fewn ystyr rheoliadau a wneir o dan Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984(1) (“Deddf 1984”), ac—

- (a) bodlonir yr amodau ym mharagraffau (i) a (ii), neu
- (b) bodlonir yr amod yn is-baragraff (2),

nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (ii)—

- (i) yr amod cyntaf yw bod swyddog priodol (o fewn ystyr rheoliadau a wneir o dan Ddeddf 1984) yn penderfynu bod yr achos yn daer; a
- (ii) yr ail amod yw bod y gweithgaredd sy'n cael ei gyflawni neu'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan y corff yn angenrheidiol at ddiben atal, rheoli neu leddfu agwedd ar glefyd, haint, halogi neu'r cyfrwng achosol neu effaith un o'r rheini.

(2) Yr amod yw bod y corff yn ymgymryd ag ymarfer argyfwng.

(3) Os bodlonir yr amod yn is-baragraff (2), yna mae'r cyfeiriad at “clefyd, haint, halogi neu gyfrwng achosol” yn is-baragraff (1)(ii) i gael ei ddarllen fel “y ffug glefyd, haint, halogi neu gyfrwng achosol”.

35

At ddibenion safonau 2, 3 ac 20, mae corff yn gohebu ag unigolyn neu'n ffonio unigolyn am y tro cyntaf pan fydd yn gohebu neu'n ffonio'r person am y tro cyntaf ar ôl

(1) 1984 p. 22.

y dyddiad y mae hysbysiad cydymffurfio wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon.

36 Nid yw safonau 8 i 11 a 14 i 17 yn gymwys i alwadau a wneir i'r rhifau ffôn a ganlyn—

- (a) 999;
- (b) 112.

37 Yn safon 21, ystyr system ffôn “wedi ei hawtomeiddio” yw system sy'n ateb galwadau ffôn ac yn arwain personau drwy drefn benodedig gyda neges wedi ei recordio sy'n gofyn, er enghraifft, i berson bwysio rhifau gwahanol er mwyn dewis opsiynau gwahanol.

38 (1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), nid yw safonau 22 i 24D yn gymwys i gyfarfod rhwng y corff ac un neu ragor o'r canlynol (“y cyfarfod”)—

- (a) ymarferwyr meddygol (gan gynnwys llawfeddygon);
- (b) deintyddion a chynorthwywyr deintyddol;
- (c) nyrsys, bydwragedd ac ymwelwyr iechyd;
- (ch) gweithwyr cymorth gofal iechyd;
- (d) fferyllwyr;
- (dd) optometryddion ac optegwyr cyflenwi;
- (e) osteopathiaid;
- (f) ceiropractyddion;
- (ff) dietegwyr;
- (g) therapyddion celf;
- (ng) gwyddonwyr biofeddygol;
- (h) ciropodyddion a phodiatryddion;
- (i) gwyddonwyr clinigol;
- (j) cyflenwyr cymhorthion clyw;
- (l) therapyddion galwedigaethol;

- (ll) ymarferwyr adran lawdriniaethau;
- (m) orthoptwyr;
- (n) parafeddygon;
- (o) ffisiotherapyddion;
- (p) ymarferwyr seicolegol;
- (ph) prosthetyddion ac orthotyddion;
- (r) radiograffyddion;
- (rh) therapyddion iaith a lleferydd.

(2) Mae'r safonau y cyfeirir atynt yn is-baragraff (1) yn gymwys pan fo unigolyn yn bresennol yn y cyfarfod.

39

At ddiben safon 25, ystyr "cymorth Cymraeg" yw darparu cymorth yn y Gymraeg i unigolyn er mwyn sicrhau bod yr unigolyn yn deall yr hyn sy'n digwydd yn ystod yr ymgynghoriad clinigol (er enghraifft drwy ddarparu aelod o staff sy'n siarad Cymraeg i sicrhau yn Gymraeg fod yr unigolyn yn deall yr hyn sydd wedi ei ddweud neu i esbonio yn Gymraeg yr hyn sydd wedi ei ddweud neu drwy ddarparu gwasanaeth cyfieithu).

40

Nid yw safonau 22 i 24D (cyfarfodydd) yn gymwys i ymgynghoriad clinigol na chynhadledd achos (gweler safonau 25 i 26B).

41

Nid yw safon 33 yn gymwys i—

- (a) perfformiadau o gerddoriaeth;
- (b) cynyrchiadau artistig neu ddramatig;
- (c) seminarau neu gyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â'r perfformiad neu'r cynhyrchiad; neu
- (ch) unrhyw recordiad o'r perfformiad, y cynhyrchiad, y seminar neu'r cyflwyniad llafar.

42 Nid yw safonau 33 a 82 yn gymwys pan wneir y neges y byddwch yn ei chyhoeddi dros system annerch gyhoeddus yn ystod argyfwng neu ymarfer argyfwng.

43 Pan fo safon yn cyfeirio at ddeunydd sydd i'w lunio yn Gymraeg (ac eithrio safonau 49 i 54 ac 88 i 93 (gwefannau ac apiau), 55 a 56 a 94 a 95 (cyfryngau cymdeithasol) a 71 (gwahoddiad i dendro)), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);
- (b) maint y deunydd;
- (c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;
- (ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos; neu
- (d) fformat cyhoeddi unrhyw ddeunydd.

44 At ddibenion safonau 37, 38, 41, 42 a 45, nid yw'r cyfeiriadau at ddogfennau neu ddeunydd arall sydd ar gael i'r cyhoedd, neu sy'n cael eu llunio at ddefnydd y cyhoedd, yn cynnwys dogfennau neu ddeunyddiau nad ydynt ond ar gael i'r cyhoedd yn rhinwedd Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000(1).

45 (1) Nid yw safonau 48, 48A a 48B yn gymwys i'r ffurflenni a restrir yn is-baragraff (3).

(1) 2000 p. 36.

(2) At ddibenion safon 2, nid yw'n ofynnol i gorff anfon fersiwn Gymraeg o'r ffurflenni a restrir yn is-baragraff (3).

(3) Y ffurflenni yw—

- (a) ffurflenni a ddefnyddir gan gorff i recriwtio cyflogeion (gweler safonau 149A, 150 a 151 mewn perthynas â recriwtio);
- (b) ffurflenni a ddefnyddir wrth wneud cais am gymorth grant gan gorff (gweler safonau 66 i 70 mewn perthynas â cheisiadau am grantiau); ac
- (c) ffurflenni a ddefnyddir pan gyflwynir tendr i gontractio gyda chorff (gweler safonau 71 i 75 mewn perthynas â thendro am gontract).

46 Nid yw safonau 45, 46 a 47 yn gymwys i ddeddfiad a wneir gan gorff neu i ddeddfiad drafft a lunnir gan gorff.

47 Nid yw safonau 40, 41 a 45 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu a gynhwysir mewn dogfen, llyfryn, taflen, pamffled neu gerdyn.

48 Nid yw safon 43 yn gymwys i reolau a bennir mewn deddfiad neu mewn deddfiad drafft a lunnir gan gorff.

49 Nid yw safonau 49 i 53 ac 88 i 92 (gwefannau) yn gymwys i—

- (a) dogfennau y darperir dolen iddynt ar wefan, deunydd hysbysebu ar wefan, na chlipiau fideo a sain ar wefan (gweler safonau 37 i 47 a 85 i 87 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau, a safon 34 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff); neu

- (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar wefan corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau, neu ar fforwm drafod).

50

(1) At ddiben safonau 54 a 93, ystyr "ap" yw cymhwysiad meddalwedd sydd wedi ei gynllunio i gyflawni tasg benodol ar ddyfais electronig.

(2) Nid yw safonau 54 a 93 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu ar ap (gweler safon 34 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff).

51

At ddiben safonau 49 i 51 ac 88 i 90 (gwefannau), 54 a 93 (apiau) a safonau 55 a 94 (cyfryngau cymdeithasol), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw, maint, ffont a fformat unrhyw destun), neu

- (b) pan gyhoeddir deunydd ar y wefan, yr ap neu'r cyfryngau cymdeithasol;

ond nid yw'n golygu bod rhaid i ddeunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â deunydd Saesneg, nac ar dudalen y mae person yn debygol o ddod o hyd iddi cyn y dudalen Saesneg wrth chwilio.

52

(1) Nid yw safonau 1 i 7 (gohebu) yn gymwys i ohebiaeth a anfonir drwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 55 a 56 a 94 a 95 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

(2) Nid yw safonau 49 i 54 ac 88 i 93 (gwefannau ac apiau) yn

gymwys i'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 55 a 56 a 94 a 95 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

53 Nid yw safonau 55 a 56 a 94 a 95 (cyfryngau cymdeithasol) yn gymwys i—

- (a) dogfennau y darperir dolen iddynt drwy'r cyfryngau cymdeithasol, nac i glipiau fideo a sain a ddarperir drwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 37 i 47 a 85 i 87 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau, a safon 34 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff); neu
- (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar gyfrif cyfryngau cymdeithasol corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau).

54 At ddibenion safonau 60 i 63 (derbyn ymwelwyr)—

- (a) ystyr “derbynfa” yw ardal yn ysbytai, swyddfeydd a lleoliadau gwasanaeth corff lle croesawu personau yw prif rôl staff; a
- (b) ystyr “gwasanaeth derbynfa” yw gwasanaeth croesawu personau i ysbytai, swyddfeydd neu leoliadau gwasanaeth y corff gan staff y mae eu prif rôl at y diben hwnnw.

55 At ddibenion safonau 7, 64 a 65 ystyr “hysbysiad” yw unrhyw hysbysiad y mae corff yn ei gyhoeddi, ond nid yw'n cynnwys hysbysiadau a ragnodir gan ddeddfiad.

56 At ddibenion safon 71 (gwahoddiad i dendro)—

(1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyhoeddi gwahoddiad i dendro yn

Gymraeg yng Nghyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd.

(2) Mae cyfeiriad at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);
- (b) maint y deunydd;
- (c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;
- (ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos; a
- (d) fformat cyhoeddi unrhyw ddeunydd;

ond ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg drwy beidio â chyhoeddi gwahoddiad i dendro yn Gymraeg yng Nghyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd.

57

(1) At ddibenion safon 78, mae'r cyfeiriad at gorff yn llunio neu'n cyflwyno ei "hunaniaeth gorfforaethol" yn cynnwys, ymysg pethau eraill, y ffordd y mae corff yn ei gyflwyno ei hun drwy ddatganiadau gweledol, yr enw neu'r enwau a ddefnyddir gan gorff, a'r brandio a'r sloganau a ddefnyddir gan gorff (er enghraifft, brandio a sloganau a argraffir ar ei bapur ysgrifennu).

(2) Nid yw safon 78 yn berthnasol i'r graddau y mae deddfiad yn ei gwneud yn ofynnol i gorff ddefnyddio enw cyfreithiol.

58

At ddibenion safonau 79, 80 a 81 (cyrsiau), ystyr "cwrw addysg" yw unrhyw seminar, hyfforddiant, gweithdy neu ddarpariaeth debyg sy'n cael ei ddarparu neu ei darparu ar gyfer addysgu neu wella sgiliau aelodau o'r cyhoedd; ond nid yw'n cynnwys—

- (a) gweithgareddau na chysiau sy'n cael eu darparu fel rhan o'r cwricwlwm yn unol ag unrhyw ddeddfiad; neu
- (b) seminarau na chyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â pherfformiad neu gynhyrchiad.

59

At ddibenion y safonau, ystyr "deddfiad" yw deddfiad (pa bryd bynnag y cafodd ei ddeddfu neu ei wneud) sydd wedi ei gynnwys mewn unrhyw un o'r canlynol, neu mewn offeryn a wneir o dan un o'r canlynol—

- (a) Deddf Seneddol; neu
- (b) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

ATODLEN 2 Rheoliad 2(2)

Safonau Llunio Polisi

RHAN 1

Y SAFONAU

1 **Safonau ynghylch ystyried effeithiau penderfyniadau polisi a wneir gan gorff ar y Gymraeg**

Safon 98: Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried pa effeithiau, os o gwbl (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 99: Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli)

fel y byddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 100:

Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel na fyddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 101:

Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch yr effeithiau (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 102:

Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 103: Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 104: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried pa effeithiau, os o gwbl (a pha un ai ydynt yn rhai positif neu'n rhai andwyol), y byddai'r penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 105: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 106: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau

llai andwyol, ar—

- (a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 107:

Rhaid ichi lunio a chyhoeddi polisi ar ddarparu gwasanaethau gofal sylfaenol sy'n ei gwneud yn ofynnol ichi ystyried y canlynol pan fyddwch yn gwneud penderfyniadau mewn perthynas â darparu gwasanaethau gofal sylfaenol—

- (a) pa effeithiau, os o gwbl (a pha un a yw'r rheini'n positif neu'n andwyol), y byddai'r penderfyniad yn eu cael ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau i ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- (b) sut y gellid gwneud neu weithredu'r penderfyniad hwnnw fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau i ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; ac
- (c) sut y gellid gwneud neu weithredu'r penderfyniad fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol ar—
 - (i) cyfleoedd i bersonau i ddefnyddio'r Gymraeg, a
 - (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 107A:

Pan ddaw 5 mlynedd ar ôl

cyhoeddi'r polisi i ben yn unol â safon 106 (pa un a yw diwygiadau wedi eu gwneud i'r polisi hwnnw ai peidio) a phan ddaw pob cyfnod dilynol o 5 mlynedd i ben, rhaid ichi—

- (a) asesu i ba raddau yr ydych wedi cydymffurfio â'r polisi; a
- (b) cyhoeddi'r asesiad hwnnw ar eich gwefan o fewn 6 mis i ddiwedd y cyfnod.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

- 2 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, ystyr "penderfyniad polisi" yw unrhyw benderfyniad a wneir gan gorff sy'n ymwneud ag arfer ei swyddogaethau neu gynnal ei fusnes neu ymgymeriad arall, ac mae hynny'n cynnwys, ymysg pethau eraill (ac fel y bo'n briodol i'r corff), penderfyniadau ynghylch—
- (a) arfer pwerau statudol;
 - (b) cynnwys datganiadau polisi;
 - (c) strategaethau neu gynlluniau strategol;
 - (ch) strwythurau mewnol a lleoliadau mangreoedd; neu
 - (d) recriwtio neu ddefnyddio gwirfoddolwyr.
- 3 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, mae cyfeiriad at effeithiau positif neu effeithiau andwyol yn gyfeiriad at yr effeithiau hynny pa un ai ydynt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- 4 Nid yw safonau 104 i 106 yn gymwys i'r graddau y mae'r ymchwil a gomisiynir neu yr ymgwymerir â hi yn ymchwil feddygol neu'n ymwneud ag ymchwil feddygol.

Safonau gweithredu

RHAN 1

Y SAFONAU

1 Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff

Safon 108: Rhaid ichi ddatblygu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, gyda'r bwriad o hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg, a rhaid ichi gyhoeddi'r polisi hwnnw ar eich mewnwyd.

Safon 109: Pan fyddwch yn cynnig swydd newydd i unigolyn, rhaid ichi ofyn i'r unigolyn hwnnw a yw'n dymuno i'r contract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau gael ei ddarparu yn Gymraeg; ac os yw'r unigolyn yn dymuno hynny rhaid ichi ddarparu'r contract yn Gymraeg.

Safon 110: Rhaid ichi—

- (a) gofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ohebiaeth bapur sy'n ymwneud â'i gyflogaeth, ac sydd wedi ei chyfeirio ato'n bersonol, yn Gymraeg, a
- (b) os yw cyflogai yn dymuno hynny, darparu unrhyw ohebiaeth o'r fath iddo yn Gymraeg.

Safon 111: Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu anghenion neu ofynion ei hyfforddiant yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.

Safon 112: Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu ei amcanion perfformiad yn Gymraeg;

ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.

Safon 113: Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu neu'n cofnodi ei gynllun gyrfa yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddo yn Gymraeg.

Safon 114: Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi—

- (a) gwyliau,
- (b) absenoldebau o'r gwaith, ac
- (c) oriau gwaith hyblyg,

yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid ichi ddarparu unrhyw ffurflenni o'r fath iddo yn Gymraeg.

Safon 115: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch ymddygiad yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 116: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch iechyd a lles yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 117: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch cyflogau neu fuddion yn y gweithle, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 118: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch rheoli perfformiad, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 119: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch absenoldeb o'r gwaith, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 120: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch amodau gwaith, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

Safon 121: Os byddwch yn cyhoeddi polisi ynghylch patrymau gwaith, rhaid

ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg.

2 Safonau ynghylch cwynion a wneir gan aelod o staff corff

Safon 122: Rhaid ichi ganiatáu i bob aelod o'ch staff—

- (a) gwneud cwynion ichi yn Gymraeg, a
- (b) ymateb i unrhyw gŵyn a wnaed amdano ef yn Gymraeg.

Safon 122A: Rhaid ichi ddatgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich gweithdrefnau ar gyfer gwneud cwynion y caiff pob aelod o staff—

- (a) gwneud cwyn ichi yn Gymraeg, a
 - (b) ymateb i gŵyn a wnaed amdano ef yn Gymraeg;
- a rhaid ichi hefyd roi gwybod i bob aelod o staff am yr hawl honno.

Safon 123: Os byddwch yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, rhaid ichi—

- (a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg, a
- (b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 124: Os byddwch yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, rhaid ichi—

- (a) gofyn i'r aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod; a
- (b) esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw

os yw'n ofynnol;

ac os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg yn y cyfarfod (oni bai eich bod yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 125: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chŵyn a wneir gan yr aelod hwnnw, neu mewn perthynas â chŵyn a wneir amdano ef, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—

- (a) wedi gwneud y gŵyn yn Gymraeg,
- (b) wedi ymateb yn Gymraeg i gŵyn amdano ef,
- (c) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu
- (ch) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn.

3 Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff

Safon 126: Rhaid ichi ganiatáu i bob aelod o staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn ei erbyn mewn unrhyw broses ddisgyblu fewnol.

Safon 126A: Rhaid ichi—

- (a) datgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich trefniadau ar gyfer disgyblu staff y caiff unrhyw aelod o staff ymateb yn Gymraeg i unrhyw honiadau a wneir yn ei erbyn, a
- (b) os byddwch yn dechrau gweithdrefn ddisgyblu mewn perthynas ag aelod o staff, rhoi gwybod i'r aelod hwnnw o staff am yr hawl honno.

Safon 127: Os byddwch yn trefnu cyfarfod ag aelod o staff ynghylch achos disgyblu mewn perthynas â'i ymddygiad, rhaid ichi—

- (a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg, a
- (b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, cynnal y cyfarfod yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 128: Os byddwch yn trefnu cyfarfod ag aelod o staff ynghylch achos disgyblu mewn perthynas â'i ymddygiad, rhaid ichi—

- (a) gofyn i'r aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, a
- (b) esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu at y diben hwnnw os yw'n ofynnol;

ac, os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i Saesneg yn y cyfarfod (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 129: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad yn dilyn proses ddisgyblu, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—

- (a) wedi ymateb i honiadau yn ei erbyn yn Gymraeg,
- (b) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu
- (c) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu.

**4 Safonau ynghylch technoleg
gwybodaeth a deunyddiau**

**cymorth a ddarperir gan gorff,
ac ynghylch y fewnrwyd**

Safon 130: Rhaid ichi ddarparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg y Gymraeg i'ch staff, a darparu rhyngwyneb Cymraeg ar gyfer meddalwedd (pan fo rhyngwyneb ar gael).

Safon 131: Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun pob tudalen ar eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich mewnrwyd yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich mewnrwyd.

Safon 132: Rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun hafan eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich mewnrwyd (neu, pan fo'n berthnasol, fod hafan Gymraeg eich mewnrwyd) yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich mewnrwyd.

Safon 133: Bob tro y byddwch yn cyhoeddi tudalen newydd neu'n diwygio tudalen ar eich mewnrwyd, rhaid ichi sicrhau—

- (a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg,
- (b) bod unrhyw fersiwn Gymraeg o'r dudalen yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â thestun y dudalen honno.

Safon 134: Os oes gennych dudalen Gymraeg

ar eich mewnrwyd sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi nodi'n glir ar y dudalen Saesneg bod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid darparu dolen uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.

Safon 135: Rhaid ichi neilltuo a chynnal tudalen (neu dudalennau) ar eich mewnrwyd sy'n darparu gwasanaethau a deunydd cymorth i hybu'r Gymraeg ac i gynorthwyo eich staff i ddefnyddio'r Gymraeg.

Safon 136: Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar eich tudalennau mewnrwyd yn Gymraeg.

5 **Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu**

Safon 137: Rhaid ichi asesu sgiliau Cymraeg eich cyflogeion.

Safon 138: Rhaid ichi ddarparu hyfforddiant yn Gymraeg yn y meysydd a ganlyn, os ydych yn darparu hyfforddiant o'r fath yn Saesneg—

- (a) recriwtio a chyfweld;
- (b) rheoli perfformiad;
- (c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu;
- (ch) ymsefydlu;
- (d) delio â'r cyhoedd; ac
- (dd) iechyd a diogelwch.

Safon 139: Rhaid ichi ddarparu hyfforddiant (yn Gymraeg) ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn—

- (a) cyfarfodydd;
- (b) cyfweiliadau; ac
- (c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu.

Safon 140: Rhaid ichi ddarparu hyfforddiant (yn Gymraeg) ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn ymgynghoriadau clinigol.

Safon 141: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd yn

ystod oriau gwaith—

- (a) i'ch cyflogeion gael gwersi Cymraeg sylfaenol, a
- (b) i gyflogeion sy'n rheoli pobl eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.

Safon 142: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd i'ch cyflogeion sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol gael hyfforddiant pellach, yn rhad ac am ddim, er mwyn datblygu eu sgiliau yn yr iaith.

Safon 143: Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i'ch cyflogeion ddatblygu—

- (a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth am hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);
- (b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg; ac
- (c) dealltwriaeth am y modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle

Safon 144: Pan fyddwch yn darparu gwybodaeth i gyflogeion newydd (er enghraifft, fel rhan o broses ymsefydlu), rhaid ichi ddarparu gwybodaeth er mwyn codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

Safon 145: Rhaid ichi ddarparu geiriad neu logo ar gyfer llofnodion e-bost eich staff sy'n eu galluogi i ddynodi a ydynt yn siarad Cymraeg yn rhugl neu'n dysgu'r iaith.

Safon 146: Rhaid ichi ddarparu geiriad ar gyfer eich cyflogeion fydd yn eu galluogi i gynnwys fersiwn Gymraeg o'u manylion cyswllt mewn negeseuon e-byst, ac i ddarparu fersiwn Gymraeg o unrhyw neges sy'n hysbysu pobl eraill nad ydynt ar gael i ateb negeseuon e-bost.

Safon 147: Rhaid ichi roi ar gael i aelodau'r staff sy'n gallu siarad Cymraeg fathodyn iddynt ei wisgo sy'n cyfleu hynny.

Safon 147A: Rhaid ichi hybu ymhlith aelodau'r staff wisgo bathodyn sy'n cyfleu bod aelod o staff yn gallu siarad Cymraeg.

6 Safonau ynghylch recriwtio ac apwyntio

Safon 148: Pan fyddwch yn asesu'r anghenion ar gyfer swydd newydd neu swydd wag, rhaid ichi asesu'r angen am sgiliau yn y Gymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd pan fo un neu ragor o'r canlynol yn gymwys—

- (a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol;
- (b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir rhywun i'r swydd;
- (c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu
- (ch) nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

Safon 148A: Os byddwch wedi categoreiddio swydd fel un sy'n gofyn bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, rhaid ichi—

- (a) pennu hynny wrth hysbysebu'r swydd, a
- (b) hysbysebu'r swydd yn Gymraeg.

Safon 149: Pan fyddwch yn hysbysebu swydd, rhaid ichi ddatgan y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd cais a gyflwynir yn y Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg.

Safon 149A: Os byddwch yn cyhoeddi—

- (a) ffurflenni cais am swyddi;
- (b) deunydd esboniadol ynghylch eich proses ar

gyfer ymgeisio am swyddi;

- (c) gwybodaeth am eich proses gyfweld, neu am unrhyw ddulliau asesu eraill wrth ymgeisio am swyddi; neu

(ch) swydd-ddisgrifiadau;

rhaid ichi eu cyhoeddi yn Gymraeg a rhaid ichi sicrhau nad ydych yn trin unrhyw fersiynau Cymraeg o'r dogfennau yn llai ffafriol na fersiynau Saesneg ohonynt.

Safon 149B:

Rhaid ichi beidio â thrin cais am swydd a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na chais a wneir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, o ran y dyddiad cau yr ydych yn ei osod ar gyfer cael ceisiadau, ac o ran amseriad rhoi gwybod i unigolion ynghylch penderfyniadau).

Safon 150:

Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi yn rhoi lle i unigolion nodi eu bod yn dymuno cael cyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg ac, os yw unigolyn yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal unrhyw gyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 151:

Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi—

- (a) yn rhoi lle i unigolion nodi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg mewn cyfweliad neu mewn unrhyw ddull arall o asesiad, a
- (b) yn esbonio y byddwch yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw os oes angen;

ac, os yw'r unigolyn yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweliad neu'r asesiad, rhaid ichi ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd yn y cyfweliad neu asesiad (os nad ydych yn cynnal y

cyfweliad neu'r asesiad yn Gymraeg heb y gwasanaeth cyfieithu hwnnw).

Safon 152: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i unigolyn beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am swydd, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os gwnaed y cais yn Gymraeg.

7 **Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff**

Safon 153: Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), rhaid i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun Saesneg cyfatebol neu ar arwydd ar wahân), ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.

Safon 154: Pan fyddwch yn gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safon 155: Rhaid ichi sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion a arddangosir yn eich gweithle yn gywir o ran ystyr a mynegiant.

8 **Safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff**

Safon 156: Pan fyddwch yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain yn eich gweithle, rhaid i'r cyhoeddiad hwnnw gael ei wneud yn Gymraeg, ac os gwneir y cyhoeddiad yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r cyhoeddiad gael ei wneud yn

Gymraeg yn gyntaf.

RHAN 2

SAFONAU SY’N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL– AMODAU ARBENNIG

- 9** Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o’r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i’r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i’r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â’r safon neu’r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2.

TABL 1

	Colofn 1	Colofn 2
<i>Rhes</i>	<i>Prif safon</i>	<i>Safon ddibynnol</i>
(1)	Gweithdrefnau cwyno Safon 122	Safon 122A
(2)	Gweithdrefnau cwyno Safon 122A	Safon 122
(3)	Disgyblu staff Safon 126	Safon 126A
(4)	Disgyblu staff Safon 126A	Safon 126
(5)	Y fewnrwyd Safon 131, 132 neu 133	Safon 134
(6)	Cynllunio a hyfforddi'r gweithlu Safon 147	Safon 147A
(7)	Cynllunio a hyfforddi'r gweithlu Safon 147A	Safon 147
(8)	Recriwtio ac apwyntio Safon 148	Safon 148A
(9)	Recriwtio Safon 149	Safon 149A Safon 149B Safon 152
	Arwyddion mewnol	

(10)	Safon 153	Safon 155
------	-----------	-----------

RHAN 3

DEHONGLI'R SAFONAU

10 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.

11 (1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").

(2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).

(3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—

(a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg;

(b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau;

(c) â Rheolau Sefydlog y Cynulliad;

(ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006; neu

(d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad.

(4) Yn y paragraff hwn—

(a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993(1);

(b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;

(c) ystyr "Deddf 2006" yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006(2);

(1) 1993 p. 38.

(2) 2006 p. 32.

- (ch) ystyr “Rheolau Sefydlog y Cynulliad” yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;
- (d) ystyr “Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Cynulliad” yw’r Cynllun a fabwysiadwyd ac a gyhoeddwyd o dan baragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006.

12

At ddibenion safonau 131 i 133 (mewnwyd corff), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg yn cynnwys, ymysg pethau eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft o ran lliw, maint, ffont, a fformat unrhyw destun); neu

- (b) pryd y caiff y deunydd ei gyhoeddi ar y fewnwyd;

ond nid yw’n golygu bod yn rhaid i’r deunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â’r deunydd Saesneg, nac ar dudalen a fydd yn debygol o agor cyn y fersiwn Saesneg gyfatebol o’r dudalen.

13

At ddibenion safonau 149A (recriwtio) a 153 (arwyddion mewnol), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg yn cynnwys, ymysg pethau eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft o ran lliw neu ffont unrhyw destun);

- (b) maint y deunydd;

- (c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;

- (ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei

arddangos; neu
(d) fformat cyhoeddi'r
deunydd.

- 14** At ddibenion y safonau, nid yw gofyniad i gyhoeddi, darparu neu arddangos unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu y dylid cyhoeddi, darparu neu arddangos deunydd yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).
- 15** Nid yw safonau 131 i 133 (y fewnrwyd) yn gymwys i—
- (a) dogfennau y darperir dolen iddynt ar y fewnrwyd, deunydd hysbysebu ar y fewnrwyd, na chlipiau fideo a sain ar y fewnrwyd (gweler safonau 115 i 121 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau); neu
 - (b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar fewnrwyd corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau neu ar fforwm trafod).
- 16** At ddibenion safonau 148 a 148A yn unig—
- (a) mae “swydd” yn cynnwys penodiad cyhoeddus;
 - (b) ystyr “penodiad cyhoeddus” yw unrhyw benodiad i gorff cyhoeddus neu swydd gyhoeddus.
- 17** At ddibenion safonau 149 i 152 yn unig mae “swydd” yn cynnwys swydd wirfoddol.
- 18** Nid yw safon 156 yn gymwys pan wneir y neges y byddwch yn ei chyhoeddi dros system annerch gyhoeddus yn ystod argyfwng neu ymarfer argyfwng.

ATODLEN 4 Rheoliad 2(4)

Safonau Cadw Cofnodion

RHAN 1

Y SAFONAU

1 Safonau ynghylch cadw cofnodion gan gorff

Safon 157: Rhaid ichi gadw cofnod, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, o nifer y cwynion yr ydych yn eu cael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau.

Safon 158: Rhaid ichi gadw copi o unrhyw gŵyn ysgrifenedig yr ydych yn ei chael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Safon 159: Rhaid ichi gadw copi o unrhyw gŵyn ysgrifenedig yr ydych yn ei chael sy'n ymwneud â'r Gymraeg (pa un ai yw'r gŵyn yn ymwneud â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy ai peidio).

Safon 160: Rhaid ichi gadw cofnod o'r camau yr ydych wedi eu cymryd i sicrhau y cydymffurfir â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Safon 161: Rhaid ichi gadw cofnod (yn dilyn asesiadau o sgiliau iaith Gymraeg eich cyflogeion a wnaed gennych yn unol â safon 137), o nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol a, phan fo hynny'n wybyddus ichi, rhaid ichi gadw cofnod o lefel sgiliau'r cyflogeion hynny.

Safon 162: Rhaid ichi gadw cofnod, ar gyfer pob blwyddyn ariannol, o—

- (a) nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau

hyfforddi a ddarparwyd yn
Gymraeg (yn unol â safon
138), a

- (b) os darparwyd fersiwn
Gymraeg o gwrs yn unol â
safon 138, y ganran o
gyfanswm nifer y staff a
fnychodd y fersiwn honno
o'r cwrs.

Safon 163: Rhaid ichi gadw cofnod o nifer yr
aelodau o staff sy'n gwisgo
bathodyn (a roddir ar gael iddynt yn
unol â safon 147) ar ddiwedd pob
blwyddyn ariannol.

Safon 164: Rhaid ichi gadw cofnod o bob
asesiad a gynhaliwch (yn unol â
safon 148) mewn cysylltiad â'r
sgiliau Cymraeg y gallai fod eu
hangen mewn perthynas â swydd
newydd neu swydd wag.

Safon 165: Rhaid ichi gadw cofnod, mewn
perthynas â phob blwyddyn ariannol,
o nifer y swyddi newydd a'r swyddi
gwag a gategoreiddiwyd (yn unol â
safon 148) fel swyddi sy'n gofyn—

- (a) bod sgiliau yn y Gymraeg
yn hanfodol;
- (b) bod angen dysgu sgiliau yn
y Gymraeg unwaith y
penodir rhywun i'r swydd;
- (c) bod sgiliau yn y Gymraeg
yn ddymunol; neu
- (ch) nad oedd sgiliau yn y
Gymraeg yn angenrheidiol.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

- 2 Rhaid dehongli'r safonau a bennir
yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a
ganlyn.
- 3 At ddibenion safonau 157, 161,
162, 163 a 165, ystyr "blwyddyn
ariannol" yw blwyddyn ariannol y
corff ei hun.

Safonau sy'n ymdrin â Materion Atodol

RHAN 1

SAFONAU CYFLENWI GWASANAETH

1 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 166: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael ar eich gwefan.

2 Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno

Safon 167: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn—
 - (i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a
 - (ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant i'ch staff ynglŷn â delio â'r cwynion hynny,
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r weithdrefn honno ar eich gwefan.

3 Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwylio, hybu etc.

Safon 168: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych drefniadau ar gyfer—

- (i) goruchwylio'r modd yr ydych yn cydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy,
 - (ii) hybu'r gwasanaethau a gynigir gennych yn unol â'r safonau hynny, a
 - (iii) hwyluso defnyddio'r gwasanaethau hynny,
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r trefniadau hynny ar eich gwefan.

4 Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 169:

(1) Rhaid ichi lunio adroddiad (“adroddiad blynyddol”), yn Gymraeg, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r modd y bu ichi gydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.

(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a gawsoch yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol.

(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael ar eich gwefan.

5 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu

cydymffurfio â safonau cyflenwi gwasanaethau

Safon 170: Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

6 Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg

Safon 171: Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

RHAN 2

SAFONAU LLUNIO POLISI

7 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau llunio polisi

Safon 172: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael ar eich gwefan.

8 Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno

Safon 173: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn—
 - (i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a
 - (ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant

i'ch staff ynglŷn â
delio â'r cwynion
hynny,

- (b) cyhoeddi dogfen sy'n
cofnodi'r weithdrefn
honno ar eich gwefan.

9 **Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwylio**

Safon 174: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych
drefniadau ar gyfer
goruchwylio'r modd yr
ydych yn cydymffurfio â'r
safonau llunio polisi yr
ydych o dan ddyletswydd i
gydymffurfio â hwy,
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n
cofnodi'r trefniadau hynny
ar eich gwefan.

10 **Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau llunio polisi**

Safon 175:

(1) Rhaid ichi lunio adroddiad,
("adroddiad blynyddol"), yn
Gymraeg, mewn perthynas â phob
blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r
modd y bu ichi gydymffurfio â'r
safonau llunio polisi yr oeddech o
dan ddyletswydd i gydymffurfio â
hwy yn ystod y flwyddyn honno.

(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol
gynnwys nifer y cwynion a
gawsoch yn ystod y flwyddyn a
oedd yn ymwneud â'ch
cydymffurfedd â'r safonau llunio
polisi yr oeddech o dan
ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r
adroddiad blynyddol heb fod yn
hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd
y flwyddyn ariannol y mae'r
adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi roi
cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod
wedi cyhoeddi adroddiad
blynyddol.

(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi
cyfredol o'ch adroddiad blynyddol
ar gael ar eich gwefan.

11 **Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu cydymffurfio â safonau llunio polisi**

Safon 176: Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

12 **Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg**

Safon 177: Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau llunio polisi yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

RHAN 3

SAFONAU GWEITHREDU

13 **Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau gweithredu**

Safon 178: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael ar eich gwefan.

14 **Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno**

Safon 179: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â'r materion a ganlyn—
 - (i) sut yr ydych yn bwriadu delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a
 - (ii) sut y byddwch yn darparu hyfforddiant

i'ch staff ynglŷn â
delio â'r cwynion
hynny, a

- (b) cyhoeddi dogfen sy'n
cofnodi'r weithdrefn
honno ar eich mewnrwyd.

**15 Corff yn cyhoeddi trefniadau
goruchwylio, hybu etc.**

Safon 180: Rhaid ichi—

- (a) sicrhau bod gennych
drefniadau ar gyfer—
- (i) goruchwylio'r modd
yr ydych yn
cydymffurfio â'r
safonau gweithredu yr
ydych o dan
ddyletswydd i
gydymffurfio â hwy,
- (ii) hybu'r gwasanaethau
a gynigir gennych yn
unol â'r safonau
hynny, a
- (iii) hwyluso defnyddio'r
gwasanaethau hynny,
a
- (b) cyhoeddi dogfen sy'n
cofnodi'r trefniadau hynny
ar eich mewnrwyd.

**16 Corff yn llunio adroddiad
blynyddol ynglŷn â safonau
gweithredu**

Safon 181:

(1) Rhaid ichi lunio adroddiad
("adroddiad blynyddol"), yn
Gymraeg, mewn perthynas â phob
blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r
modd y bu ichi gydymffurfio â'r
safonau gweithredu yr oeddech o
dan ddyletswydd i gydymffurfio â
hwy yn ystod y flwyddyn honno.

(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol
gynnwys yr wybodaeth a ganlyn
(pan fo'n berthnasol, i'r graddau yr
ydych o dan ddyletswydd i
gydymffurfio â'r safonau y cyfeirir
atynt)—

- (a) nifer y cyflogeion sy'n
meddu ar sgiliau yn y
Gymraeg ar ddiwedd y
flwyddyn o dan sylw (ar

sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 161);

- (b) nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddi a gynigiwyd gennych yn y Gymraeg yn ystod y flwyddyn (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 162);
 - (c) os cynigiwyd fersiwn Gymraeg o gwrs gennych yn ystod y flwyddyn, y ganran o gyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 162);
 - (ch) nifer yr aelodau o staff sy'n gwisgo bathodyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol (ar sail cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 163);
 - (d) nifer (ar sail y cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 165) y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn—
 - (i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol
 - (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd,
 - (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol, neu
 - (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol; ac
 - (dd) nifer y cwynion a gawsoch yn ystod y flwyddyn a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.
- (3) Rhaid ichi gyhoeddi'r

adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 6 mis yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith eich bod wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol.

(5) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael ar eich gwefan.

17 **Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae'n bwriadu cydymffurfio â safonau gweithredu**

Safon 182: Rhaid ichi gyhoeddi dogfen ar eich gwefan sy'n esbonio sut yr ydych yn bwriadu cydymffurfio â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

18 **Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg**

Safon 183: Rhaid ichi ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Comisiynydd y Gymraeg yn gofyn amdani sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau gweithredu yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

RHAN 4

SAFONAU CADW COFNODION

19 **Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau cadw cofnodion**

Safon 184: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau cadw cofnodion yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael ar eich gwefan.

20 **Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisinydd y Gymraeg**

Safon 185: Rhaid ichi ddarparu unrhyw gofnodion a gadwasoch yn unol â'r safonau cadw cofnodion yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy i Gomisinydd y Gymraeg, os bydd y Comisiynydd yn gofyn am y cofnodion hynny.

RHAN 5

DEHONGLI'R SAFONAU

21 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhannau 1 i 4 fel a ganlyn.

22 At ddibenion safonau 169, 175 a 181, ystyr "blwyddyn ariannol" yw blwyddyn ariannol y corff ei hun.

23 At ddiben y safonau, nid yw gofyniad i lunio neu gyhoeddi unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu y dylid llunio neu gyhoeddi'r deunydd hwnnw yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).

RHAN 6

DARPARIAETH ATODOL

24

Gweithdrefnau cwyno

(1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff—

- (a) cydymffurfio â hwy mewn un weithdrefn gwyno; neu
- (b) diwygio gweithdrefn gwyno sy'n bodoli eisoes.

(2) Y safonau yw—

- (a) safon 167;
- (b) safon 173; ac
- (c) safon 179.

25

Trefniadau goruchwyllo

(1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy drwy un set o drefniadau goruchwyllo.

(2) Y safonau yw—

- (a) safon 168;
- (b) safon 174; ac
- (c) safon 180.

26

Adroddiadau blynyddol

(1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy drwy gynnwys yr wybodaeth angenrheidiol mewn un adroddiad blynyddol o'r enw "Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg".

(2) Y safonau yw—

- (a) safon 169;
- (b) safon 175; ac
- (c) safon 181.

27

Rhoi cyhoeddusrwydd i'r modd y mae corff yn bwriadu cydymffurfio â safonau

(1) Pan fydd corff o dan ddyletswydd i gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau a ganlyn, caiff gydymffurfio â hwy mewn un

ddogfen.

(2) Y safonau yw—

- (a) safon 170;
- (b) safon 176; ac
- (c) safon 182.

ATODLEN 6 Rheoliad 3

Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG (“*NHS Business Services Authority*”)

Bwrdd Cyngorau Iechyd Cymuned Cymru (“*The Board of Community Health Councils in Wales*”)

Byrddau Iechyd Lleol (“*Local Health Boards*”)

Cyngorau Iechyd Cymuned (“*Community Health Councils*”)

Ymddiriedolaethau Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru (“*National Health Service Trusts in Wales*”)